

आभियान

सप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

वर्ष : ८० / अंक : ३४ / २०७९ चैत २४ गते शुक्रबार / Apr. 7, 2023 / कूल्य रु. १०/-

माओवादीले लाज बचायो

काठमाडौं। आउंदो वैशाख १० गते ३ वटा निर्वाचन क्षेत्रमा संघीय संसदको सदस्यका लागि उपनिवाचन हुँदैछ। राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेल तनहुँ १ बाट सांसद पदमा निर्वाचित भएका थिए। उनी सत्ता गठबन्धनबाट राष्ट्रपतिमा चुनिएपछि उक्त निर्वाचन क्षेत्र रिक्त रहेको थियो भने बारा २ बाट सांसद बनेका रामयाहायक यादव उपराष्ट्रपति भएपछि उक्त क्षेत्र र नागरिकता विवादमा सर्वोच्च अदालतले चितवन २ का सांसद रवि लामिछानको पद खारेज गरिएपछि खाली भएकाले यी तिनै क्षेत्रमा बैशाख १० मा उपनिवाचित हुने भएको छ।

उपनिवाचित चलाई कांग्रेस, एमाले, राख्पा र जनता पार्टीले प्रतिष्ठाका विषय बनाएका छन्। संसदमा सबैमन्दा तुले दल कांग्रेसले तनहुँ र वित्तवनमा मात्र आफ्नो उम्मेदवार बनाएको छ। उसले बारा २ मा जनता समाजवादीका अध्यक्ष उपेन्द्र यादवलाई समर्थन गर्न निर्णय गरिसकेको छ भने माओवादी केन्द्रले तिनै निर्वाचन क्षेत्रमा आफ्ना >>> बाँकी ८ पेजमा

हालीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पानि पढ्न सकिन्छ।

असफलताको मार्गतर्फ दाहाल सरकार

काठमाडौं। सत्ताधारी दल नेपाली कांग्रेसमित्रको गुटगत स्वार्थ र व्यक्तिगत स्वार्थले गर्दा प्रधानमन्त्री पुष्टकमल दाहालले सार्तां पटक मन्त्रिपरिषद्लाई पूर्णता दिन असफल सावित भएका छन्। अहिले पनि प्रधानमन्त्री दाहालले ६ वटा मन्त्रालय आफैले राखेका छन्। कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाले पाटको इतर पक्षलाई २२ प्रतिशत भन्दा बढी हिस्सा दिन इन्कार गरेपछि त्यसको असर सरकारमा समेत परेको छ। कांग्रेसले २५ सदस्यीय मन्त्रिपरिषद्मा १ राज्यमन्त्री सहित ८ मन्त्रालय पाएको छ। देउवाले ८ मन्त्रालयमध्ये २ वटा मात्र इतर पक्षलाई दिने भनेपछि पार्टीको इतर पक्षका नेता शेखर कोइराला र गणन थापा पक्षले ३३ प्रतिशत अर्थात ३ मन्त्रालय नपाएसम्म इतर पक्ष सरकारमा सहभागि नहुने अडान लिएका र उनीहरू सो अडानबाट पछि नहटेकाले गर्दा मन्त्रिपरिषद्मा अपूर्ण >>> बाँकी ८ पेजमा

प्रधानमन्त्रीको नैतिकतामाथि नै प्रश्न

काठमाडौं। संघीय सरकारका गृहमन्त्री र गृह सचिवले सुराकीको नाममा गृह मन्त्रालयबाट तुलो मात्रामा विगत ३२ वर्षदेखि रकम बुझेने गरेका छन्। संघीय सरकारका गृहमन्त्री र गृहसचिवको सिको गर्दै मधेश प्रदेशका आन्तरिक मामिला मन्त्री र सचिवले पनि सुराकीको नाममा रकम बुझेने गरेको रहस्य खुलेको छ। केही समयका लागि गृह मन्त्रालयको कार्यभार प्रधानमन्त्री पुष्टकमल दाहालले नै सम्हालेको थिए। सो समयमा प्रधानमन्त्री दाहालले समेत सुराकीको नाममा तुलो मात्रामा रकम बुझेको गृह मन्त्रालयको सुन्नले दाबी गरेको छ। यसरी स्वयम् प्रधानमन्त्री नै रकम बुझेको >>> बाँकी ८ पेजमा

गफै बिते प्रधानमन्त्री पुष्टकमल दाहालका १०५ दिन

काठमाडौं। माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकमल दाहाल प्रधानमन्त्री बनेको १ सय ५ दिन वितेको छ। दाहाल पुस १० गते नेकपा एमाले सहितका अन्य दलको समर्थनमा प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त भएका थिए। एमालेको सहयोगमा प्रधानमन्त्री बनेका भएपनि उनी एमालेसँग प्रधानमन्त्री बन्नका लागि मात्र गएका थिए।

दाहालले पुस २६ गते संसदबाट विश्वासको मत लिने उद्योग गरेर उनी पुस २५ गते बेलुका नेपाली कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाको निवासमा पुगेर देउवासँग गोप्य सहमति गरेका थिए। त्यही सहमतिको आधारमा कांग्रेसले दाहाललाई विश्वासको मत दिएको थिए।

नेकपा एमाले र राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टीले सरकार छोड्नु भन्दा अधि राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीले सरकार छाडेको थिए। राख्पा नेकपा एमाले र राप्रपाले सरकार छोडेपछि प्रधानमन्त्री दाहाल दोस्रो पटक विश्वासको मत लिन बाध्य भएका थिए। लामो समयसम्म दाहाल नेतृत्वको सरकारले पूर्णता पाउन सकेन। माओवादी केन्द्र र जनमत पार्टीका मात्र मन्त्री रहेका बेला सरकारले केही विवादास्पद निर्णयहरू गरेको थिए। त्यस्ता निर्णयहरूको त्रिविरोध भएको छ। माओवादीले २०५२ साल फागुन १ गतेदेखि जनयुद्ध सरू गरेको र त्यही दिनलाई राष्ट्रिय >>> बाँकी ८ पेजमा

दाहाल सरकार पनि सरकारका लागि सरकारमात्र

काठमाडौं। प्रधानमन्त्री पुष्टकमल दाहालले अहिलेसम्म सत्ता गठबन्धनको सरकारको न्यूनतम सकार्यक्रम समेत ल्यान सकेको छैन। सरकारको कार्यक्रम के हो? अहिलेसम्म प्रस्तु भएको छैन। तर प्रधानमन्त्री दाहाल भने वितेका तीन महिनामा महत्वपूर्ण कार्य भएको दाबी गरिरहेका छन्। दाहालका अनुसार मन्त्रिपरिषद्को बैठकले निझी क्षेत्रका समस्या समाधानको लागि मोद्रिक नीतिमा सहजीकरण गरेको छ। राजस्वमा सुधार आएको छ।

विदेशी मुद्रा सञ्चिति बढेको छ र रेमिट्यान्समा पनि सुधार भएको छ भन्दै सेवा प्रवाहमा लामा लामा लाइन

पाँच वर्षपछि सरकारको मातहतमा आउने एनसेललाई निजीकरण गर्ने प्रयास

एनसेल काण्डमा ठुलो कमिसनको रेल

काठमाडौं। केही दिन पहिला प्रधानमन्त्री दाहालको ठाडो आदेशमा सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयका सचिव बैकुण्ठ अर्यालको सरुवा भयो। अर्याललाई प्रधानमन्त्री कार्यालयमा सरुवा गरिएको छ। सचिव अर्याल अवकाशमा जान केही महिना अर्थात २०८० असारको दोस्रो हप्तामा अनिवार्य अवकाशमा जाने थिए तर उनको अचानक सरुवा भयो। स्वयम् प्रधानमन्त्री दाहालले नै अर्यालको सरुवाको ठाडो प्रस्ताव मन्त्रिपरिषद्को बैठकमा राखेका थिए। प्रधानमन्त्रीले नै प्रस्ताव राखेपछि माओवादीका र जनमत पार्टीका एक मन्त्री मन्त्रिपरिषद्मा रहेकाले कसैले एकशब्द सम्म बोलेका थिएनन्।

सचिव अर्याललाई तत्काल सरुवा गर्नुपर्ने कारण थियो ११ अर्ब ५७ करोडको राजस्व छली गरेको ऐनसेलको साफेदार सतिसलाल आचार्यलाई थप सहयोग पुऱ्याउने कार्यमा प्रधानमन्त्री दाहाल नै लागि परेका थिए। एनसेल काण्ड नसेलाउँदै आचार्यको अर्को कम्पनी स्पार्ट सेल सेललाई सहयोग पुऱ्याउने लोकसान पर्ने भएकाले उनी विपक्षमा रहेका थिए।

त्यही कारणले उनी सरुवामा परे।

प्रधानमन्त्री दाहाल तेस्रो पटक प्रधानमन्त्री बन्दा आफ्नो प्राथमिकता सुशासन भएको बताउँदै आएका भएपनि उनको व्यवहार भने भ्रष्ट देखिएको छ। नीतिगत भ्रष्टाचारमा अबौ रूपैया कमाएर राज्यलाई टाट पल्टाउने नियतले दुरसञ्चार ऐन संशोधन गर्न लागिएको छ। अहिले प्रधानमन्त्री स्पार्ट सेल काण्डमा मुहिएका छन्। यो विधेयक पास भएको खण्डमा राज्यले ३० अर्ब रूपैया

गुमाउनेछ भन्ने अबौ रकम प्रधानमन्त्री र उनको पार्टीले चन्दा स्वरूप र सत्तामा रहेको कांग्रेस लगायतका दलले तुलो रकम चन्दा पाउनेछन्।

मन्त्रिपरिषद्ले विधेयक बनाउने निर्णय गरि सञ्चार सूचना, प्रविधि मन्त्रालयलाई आदेश दिइरहेको छ। माफिया आचार्यको स्वार्थमा दुरसञ्चार ऐन संशोधन गर्न लागिएको हो। नयाँ ऐनमा ऐनसेललाई पनि एकीकृत कारोबारको अनुमति दिने र स्मार्ट सेलसँग मर्ज गराएर उसको लाइसेन्सको अवधि बढाउन खेजिएको छ।

जबकि ऐनसेलको २५ वर्ष लाइसेन्सको अवधि २०८५ भाद्रमा समाप्त हुँदैछ। त्यस पछि सो कम्पनी स्वतः सरकारको हुने अहिलेको ऐनमा उल्लेख गरिएको छ। त्यही कारणले गृह राज्यलाई अबौ घाटा हुने गरी दाहाल सरकारले दुरसञ्चार ऐन संशोधन गर्न लागिएको छ। अहिले प्रधानमन्त्री स्पार्ट सेल काण्डमा मुहिएका छन्। यो विधेयक पास भएको खण्डमा राज्यले ३० अर्ब रूपैया

>>> बाँकी ८ पेजमा

दाहाल सरकारका यी निर्णय स्वागतयोग्य

काठमाडौं। माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकमल दाहाल प्रधानमन्त्री बनेको १ सय ५ दिनमा जनताको हितका लागि उडाटा पनि राम्रो काम गर्न नसकेको आरोप खेपिरहेका प्रधानमन्त्री दाहालले दुई चार वटा राम्रा निर्णयहरू अधिलो हप्ता र यही हप्तामा मन्त्रिपरिषद्को निर्णयबाट गराएका छन्।

विगतका सरकारले नेपाली सवारी साधानहरू गाडी र मोटरसाइकलमा अग्रेजीमा लेटर नम्वर इच्चोड लेटर राज्यपर्ने बाध्यता जनतालाई गराएको थियो। आफ्नो नेपाली भाषालाई विस्थापित गराउने उद्योगले इच्चोड नम्वर लिनुपर्ने बाध्यता रहेकोमा त्यसको व्यापक विरोध हुँदै आएको र भाषा अभियन्ताले समेत त्यसको विरोध गर्दै आएकोमा गत सोमवार बसेको मन्त्रिपरिषद्को

बैठकले अधिला सरकारले गरेका अर्को महत्वपूर्ण निर्णय हो गृह मन्त्रालयबाट गृहमन्त्री र गृहसञ्चिले सुत्र सुराकीको नाममा २०४६ सालको राजनीतिक परिवर्तन पछि काहिं कतै हिसाब किताब नै नराखी गृहमन्त्री र गृहसञ्चिले एक पटमा गृहमन्त्रीले ५० हजार गृह सञ्चिले २० हजार रूपैया लिने

भारतमा धार्मिक जुलुसहरूमा हुने सबै साम्प्रदायिक दंगाहरूमा एउटै कारक सामान्य छ

उदय सिंह

भारतीय इतिहास धार्मिक जुलुसका उदाहरणहरूले भएको छ जसले साम्प्रदायिक द्वन्द्व, दंगा, अक्षम्य हिसा, आगजनी, सम्पत्तिको विनाश र दंगा प्रभावित क्षेत्रका निर्दोष बासिन्दाहरूको दुखद मृत्यु भयो। त्यहाँ अन्य कारकहरूका कारण पनि भयानक दंगा र रक्तपात भएका छन्, सबैभन्दा प्रमुख रूपमा १९८४ को सिख विरोधी नरसंहार र २००२को गुजरात नरसंहार, तर कुनै पनि अन्तर्राष्ट्रिय दंगा धार्मिक जुलुसको रूपमा दोहोरिने र व्यापक भएको छैन।

यो स्वतन्त्रपूर्व भारतमा पनि त्यर्ते सत्य हो, जति हामी स्वतन्त्र राष्ट्र बनेको ७५ वर्षको दौडान। र यदि धार्मिक जुलुसबाट निस्कने साम्प्रदायिक दंगाको लागि सबैभन्दा महत्वपूर्ण उत्प्रेरको रूपमा एउटै कारकलाई बाहिर निकाल्ने हो भने, र त्यस्ता दंगाहरूको रोकथामको लागि, त्यो जुलुस आयोजकहरूले रोजेको मार्ग हुनुपर्छ। यो झड्टप को प्रारम्भमा मान्यता प्राप्त भएको देखिन्छ, जब थोसस म्याकालेको भारतीय दण्ड सहित लागू गरिएको थियो। दफा १५३ मा दंगा भद्र काउने नियतले उक्साएमा ६ महिना र दंगा भद्रकाउनेलाई एक वर्षसम्म कैद सजायको व्यवस्था छ।

सेवशन १८८, जसले सार्वजनिक सेवकद्वारा विधिवत रूपमा जारी गरिएको आदेशको अवज्ञा गर्नुलाई अपराध बनायो, एउटा दृष्टान्त समावेश थियो, जसले ब्रिटिश भारतलाई थाहा भएको अवज्ञाको कमितिमा एउटा रूप देखाउँछ: “एस. १८८, सार्वजनिक सेवक द्वारा विधिवत रूपमा जारी आदेशको अवज्ञा दृष्टान्त त्यस्तो आदेश जारी गर्न कानुनी रूपमा अधिकार प्राप्त सरकारी सेवकले धार्मिक जुलुस निश्चित सङ्केतान्तर युजिन नपाउने आदेश जारी गरेको छ। ए ले जानाजानी आदेशको अवज्ञा गर्दछ, र यसरी दंगाको खतरा निप्त्याउँछ। ए ले यस खण्डमा परिभाषित अपराध गरेको छ।”

स्वतन्त्रा पछि, हामीले भारतका विभिन्न भागहरूमा, विभिन्न राजनीतिक शासनहरू अन्तर्गत असंख्य साम्प्रदायिक दंगाहरूको सामना गर्याए, र तीमध्ये

धेरै जसो जुलुसवादीहरूले जानाजानी साम्प्रदायिक-संवेदनशील मार्गहरूको छनौट र व्यवहारमा पुलिसको लापरवाहीका कारण भएका छन्। त्यस्ता मागहरूसँग, वा त्यस्ता रुठहरूलाई इजाजतपत्र दिनमा उनीहरूको मिलीभगत र साफेदारी। त्यस्ता दंगाका कही उदाहरणीय उदाहरणहरूमा एक नजरले बिन्दु बनाउँछ।

सोलापुर, १९६७

दक्षिणपश्चिम महाराष्ट्रको शोलापुर सहरले कतिपय धार्मिक जुलुसहरूले साम्प्रदायिक ज्वालामुखी, दंगा र मृत्युको लागि अनायासै नभई कसरी निस्चायाएको छ भन्ने रोचक, गम्भीर तस्वीर प्रस्तुत गर्दछ। सर्वोच्च अदालतका पूर्व न्यायाधीश, न्यायाधिश रघुवर दयालको अध्यक्षतामा भएको “सोलापुरमा भएको साम्प्रदायिक अशान्तिको छानबिन आयोग - सेप्टेम्बर १०, १९६७” ले फेला पारेको आयोगमा कर्नल बी.एच. जेदी, एमपी, र सेवानिवृत्त नोकरशाह श्री एमएम फिलिप - सन् १९२५ र १९२७ मा गणपति विसर्जनका अवसरमा रथयात्राका अवसरमा साम्प्रदायिक प्रकोप भएको थियो भने सन् १९२७ र १९६६ मा गणपति विसर्जनका त्रिमा जुलुसमा आपत्तिजनक नारा लगाएर छुरा प्रहरका १८ घटना भएको थिए। १९३१ मा आर्य समाज सत्याग्रह। अन्य सामूहिक छुराहरू अगस्ट, झड्द्वार मा

भए, तर ती विभाजनको हिसा र शरणार्थी संकटबाट उत्पन्न भयो।

भिवंडी, जलगाउँ र महड, १९७०

मुम्बईबाट मात्र ३७ किलोमिटर टाढा रहेको पावरलूम केन्द्र भिवंडी, मे ७, १९७० मा ठूलो मात्रामा साम्प्रदायिक अशान्ति र दंगाको दुखद स्थल थियो, जसमा ७८ जनाको ज्यान गएको थियो, जसमा ५९ मुस्लिम, १७ हिन्दू र दुईजनाको मृत्यु भएको थियो। “मे १९७० मा भिवंडी, जलगाउँ र महडमा भएका साम्प्रदायिक अशान्तिहरूको छानबिन गर्नको लागि छानबिन आयोग” द्वारा फेला परेको, बम्बई उच्च अदालतका न्यायाधीश, न्यायाधीश डी.पी. न्याडोन, यी दंगाहरू निजामपुरा जुम्मा मस्जिद दुँडै रुपैयो। भिवंडी दंगाले तुरन्तै मे ८, १९७० मा भिवंडीसँग मिल्द्वोजुल्दे नभएका दुई सहर जलगाउँ र महडमा नक्कली दंगा निम्त्यायो; जलगाउँमा ४३, ४२ मुस्लिम र एक हिन्दूको मृत्यु; सोभाग्यवश, महडमा कसैको ज्यान गएको छैन।

चित्रण: परिपल चक्रवर्ती

न्यायमूर्ति न्याडोनले भेट्टाए कि भिवंडीको साम्प्रदायिक इतिहासमा झड्टघ एक महत्वपूर्ण वर्ष थियो, त्यसको लागि जब हिन्दूहरूले जुलुस निकाल्न थाले जुन मस्जिदको छेउमा जाँदा संपीत बजाउन छोडेनन्। उनले शिवजयन्ती जुलुस मस्जिद अगाडि रोकिने, उत्तेजक र मुस्लिम विरोधी नारा लगाउने र अत्याधिक गुलाल फाल्ने चलन सुख गरेको वर्ष हो। संयोगवश, यो त्यो वर्ष पनि थियो जब भाजपाको पूर्ववर्ती भारतीय जनसंघले

परिणामको रूपमा कुनै पनि समस्याको सामना गर्न मुस्लिमहरूको आकस्मिक सामना गर्न संस्थात्र हुनेछन्।”

जमशेदपुर, १९७९

१९७८ मा, अरएसएसर भीएचपीले परम्परागत रामनवमी जुलुस साबिरनगरको भीडभाड भएको मुस्लिम क्षेत्रबाट गुज्जने नयाँ मार्गमा जानुपर्छ भनेर जोड दियो। साम्प्रदायिक समस्याको अनुमान गर्दै, अधिकारीहरूले उनीहरूलाई साबिरनगरलाई बाइपास गर्न बाटो प्रयोग गर्न आग्रह गरे, तर जुलुस आयोजकहरू उनीहरूको मागमा अडिग थिए। उनीहरूले प्रस्ताव गरिएका प्रत्येक वैकल्पिक मार्गलाई अस्वीकार गरे, यद्यपि साबिरनगर सबैभन्दा सीधी थिएन, न त यो खुला वा सुविधाजनक मार्ग थियो, किनकि यसमा कछारास्ता र निजी क्षेत्रहरू हुँदै त्यो मार्ग प्रयोग गर्न समावेश थियो। जब अधिकारीहरूले हार मानेनन, अरएसएसर भीएचपीले आन्दोलन सुरु गयो, र अन्ततः प्रशासनलाई दबाव दिन पूरे वर्ष जुलुस गर्न अस्वीकार गन्यो।

अन्ततः, कर्पुरी ठाकुरको नेतृत्वमा जनता पाटीको सरकार (केन्द्र र विहार राज्यमा गठबन्धन सत्तारूढ, दुवैमा भाजपा एक प्रमुख सदस्य सहित) ले भुकियो, र झड्टठड मा स्थानीय प्रशासनलाई रामनवमी जुलुसलाई अनुमति दिन राजी गरियो। साबिरनगर दुँडै बाटोमा। मुख्य जुलुस सामान्य सङ्केत परिएको थियो, उच्च अदालतका न्यायाधीश श्री एस.एन. र्भार्गव (उनी सिकिम उच्च न्यायालयका मुख्य न्यायाधीश थिए) जब उनले आफ्नो रिपोर्ट पेश गरे): “५३। ... सबै २० जनाको मृत्यु भयो जसमध्ये १६ मुस्लिम र ४ हिन्दू थिए।” रेकर्डमा रहेका प्रमाणहरूबाट प्रस्त देखिन्छ, जुलुसहरूले मुस्लिम समुदायको जवाफमा आपत्तिजनक र उत्तेजक नारा लगाएका कारण समस्या सुख भयो। “रेकर्डमा रहेका प्रमाणहरूलाई समग्र रूपमा हेर्दा,

दशकहरूमा कुनै दंगा नदेखेको सहरको लागि, १९८९ ले दंगा भद्रकाउन लक्षित जुलुसको क्षमता प्रमाणित गन्यो। यस अवसरमा, र राजस्थानको यो शान्त ओएसिसमा, यो साम्प्रदायिक आगो बाल्न प्रयोग गरिएको गणेश विसर्जनको लागि अन्तत चुरुदर्शी जुलुस थियो।

सेप्टेम्बर १९८९ मा जुलुस जानाजानी

मुस्लिम मोहल्लाको बाटोमा लगियो, र सबैभन्दा ठूलो मस्जिदको अगाडि रोकियो, जुलुसहरूलाई साम्प्रदायिक नाराहरू

लगाउन र मुस्लिमहरूलाई गाली गर्न सक्षम बनाउँदै। अपरिहर्य रूपमा, यसको परिणाम प्रति-नाराहरू भयो, र टकराव त्यसपछि दुङ्गा हाने निवेदन नदिएको र जुलुस आयोजकलाई दिइएको ५७८) उल्लेख नभएको उल्लेख गरेको छ।

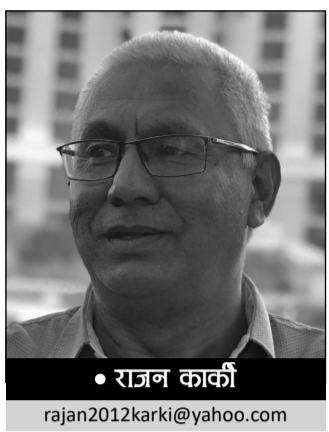
तैपनि “हजारौ बदमाशहरू समिलित भीड़ लाई प्रहरीले इजाजतपत्र प्राप्त मार्गावाट विचलित गर्ने तातारपुर नदिएको इजाजतपत्रमा तातारपुर (परिच्छेद ५७८) उल्लेख नभएको उल्लेख गरेको छ।

तैपनि “हजारौ बदमाशहरू समिलित भीड़ लाई प्रहरीले इजाजतपत्र प्राप्त मार्गावाट विचलित गर्ने तातारपुरमा प्रवेश गर्ने रक्षाहीन मुस्लिम जनताको विरुद्धमा विनाश मच्चाउन अनुमति दिएको थियो।

“भागलपुर र वरपरका क्षेत्रका मुस्लिमहरू जिल्ला प्रहरीको नजिकको गठबन्धनमा लुटेरा भीडभूद्धारा ईश्वरीय क्रोधको शिकार भएका थिए”, आयोगले आफ्नो प्रतिवेदनमा अनुच्छेद ५६७ मा रेकर्ड गरेको छ, र यो “घायल र घाइते भएका १०० भन्दा बढी शबैभन्दा बाट प्रकट भएको छ।” १०० भन्दा बढी यस्ति त्याउन लाग्ने र अनुमति दिएको छ।

न्यायमूर्ति प्रसाद, सिन्हा र हसनले १९८९ को भागलपुर अनुसन्धान प्रतिवेदनमा हाइलाइट गरेका दोषी स्मृतिप्रश्न चलचित्र ग्राउन्ड हुगे भएको नियमित विनाशमा अधिकारीहरू द्वारा टाउनहोस्ट र उच्च अदालतका नामालाई आदेशको अवज्ञा गर्ने र अनुमति दिएको छ। हिन्दू र मुस्लिम चार्डपूर्व वा धार्मिक पर्वहरू एके ठाउँमा हुँदै द्वारा अनुमतिहरू दिइदै भडपको सम्भावना तीव्र रूपमा बढ्दै। र कहिरे, रामनवमीको चाडहरूमा मनाइन्छ र २०२२ मा हनुमान जयन्तीमा, जुलुसहरूलाई खुला हतियार बोक्न अनुमति दिइन्छ र उच्च देसिबल कन्सर्ट-स्टरको संगीत प्राणीले र मस्जिदहरू अगाडि धृषित र ध

देश र जनतालाई महिषासुरले घपाए जसरी घपाए नेताहरूले

• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

न मान रहयो, न सम्मान । लोकनेतृत्वले नाडौंगे पारे लोकतन्त्रलाई । ३ सेप्टेम्बर १९६५ मा मरेका बेलायती गणतन्त्रादी शासक अंगिलिर क्रमवेलको विहान खेनेर उसको टाउको लण्डनको वीचबजारमा भुण्ड याइयो । निरकूशताको प्रमाणका रूपमा मरेको बाघको जुँगा उखेरेलको त्यो घटना तत्कालीन सम्यताको सुरुआत मानियो । नेपालमा हिन्दुवाद र राजतन्त्रलाई राजनीतिक आवेगको किलामा ज्यूर्डे भुण्डयाएर धर्मनिरपेक्षता र गणतन्त्र लाइयो । हिन्दुवाद र राजतन्त्र यिनले लेखेको संविधानमा शब बोला तर अहिले पनि बाँधेको छ । संविधान शब बनेर गनाउंडा धर्मनिरपेक्षता र गणतन्त्रको साँप्रा लुछ्ने र जुकाले जसरी रागत चुरनेहरू बास्ना आइरहेछ भनेर आँखा चिरिलरहका छन् । यो अग्रगमन मानव सम्यता मास्ने त्यही गनउने हावा हो भने नेपालको असितत्व कोरोनामन्दा ज्यानमारा भ्रष्टाचारको भाइरस बनिसक्यो र नेपाल र नेपालीलाई महिसासूरले चपाएजसरी चपाएर सिध्धाउन अगाडि बढेको छ भन्दा हुच्छ ।

नेपालको इतिहास साथी छ— जननिर्वाचित सदस्य थिए रामराजाप्रसाद सिंह । बिखण्डनको कुरा गर्दा संसदमै उनलाई चड्कन हान्ने निरिक्ति । २०६५ सालमा गणतन्त्र कार्यान्वयन भएपछि पहिले गिरिजाप्रसाद कोइरालालाई गणतन्त्र नेपालको पहिले राष्ट्रपति मान्छ भन्ने प्रचण्डले मुख मोडे, आफै राष्ट्रपति बन्न चाहेको पोष्टर वाइसीएलमार्फत त्रिपुरेश्वरको मोडमा टाङ्न लगाए ।

यस्तै छ नयाँ नेपालको राजनीतिक थाड्ने हाल । भाषण छ, शोषण छ, भ्रष्टाचार

मोडमा टाङ्न लगाए । गिरिजाप्रसाद र नेपाली काग्रेसीको त्यावेला अनुहार हेर्न लायक थियो । सम्फना गर्दा हुन्छ । सिद्धान्तहीनताको त्यो पाप र पीपको पोखरी भै सुकेको छैन ।

चैत २० गते सुनसरीबाट किनारा लगाएका राजाले जनता अब जागुपुर्ह भन्दा जनताले ताली बजाए, लोकतन्त्र नेताहरू लज्जाहीन बनेर हेरिहे ।

२०६३ साल वैशाख ११ गते राजा र सात दलीच कुनै प्रकारको राजतन्त्र माच्य हुने सहमति तोडेपछि कोअग्रेसले हौसिएर आतककारीको जुतामा खुट्टा हालेका थिए ।

हो, महेन्द्रको जुता लगाएर माझालाहोरा ज्ञानेन्द्र सफल हुन सकेनन् । प्रचण्डको जुता लगाएर गिरिजाप्रसाद तीन बल्द्याङ्ग खाए । कोअग्रेसस्तो प्रजातन्त्रवादीले सर्वहारावादीको र मदन भण्डारी मान्ने पार्टीले सिद्धान्तलाई रेट्दा ऊ पनि सफल हुनसकेनन् । चरित्र र इमान चाहिदो रहेछ, सफल व्यक्तिको जुता लगाउँदैमा जुता लगाउने अग्लो हुने होइन रहेछ । डारामवरण यादव कसरी राष्ट्रपति तबने, विद्या भण्डारी कसरी सङ्कबाट शितल निवास पुगिन, रामराजाप्रसाद सिंहलाई बोकेर हार खाएका प्रवण्डले काग्रेसलाई मत हालेर राष्ट्रपति बनाउनु परेको कथा हेर्नेहो भने नेपालको राजनीति र स्वस्थानीको लावण्य देश उस्तै उस्तै लग्छ । नेपालको राजनीतिक नेता र जनताले तिरेको करको सुविधा थिएर भुसिलो डकार डकारिहेकाहरूमा कुरै यिन्नता देखिन ।

यद्यपि प्रचण्ड ३२ सिटे भए पनि प्रधानमन्त्री छन् तर निष्ठा र सिद्धान्तको कसीमा रामराजाप्रसाद सिंह संसदको चड्कन र प्रचण्डको धड्कन दुवैपछि असफल भएर माटो बनिसक्यो ।

८ वर्षमा जारी हुन नसकेको संविधान फास्ट ट्याकबाट ०७२ मा जारी गरियो र ०७४ चुनाव भयो । चुनावमा एमालेले काग्रेसलाई भुइँमै सुताइदियो, धुले चटाइदियो । त्यो ५ वर्ष भगडा र तानातानमै बित्यो । ०७९ को निर्वाचनमा एमाले पछाडि पन्यो, राप्रपा र साईद्धय स्वतन्त्र पार्टी केही आशलादा अनुहारसहित उदाए । तर राजनीति उही हानाहाना, तानातान र सेटिड्वाट अलग हुनसकेन । यतिबेला सत्तामा भेटिने माओवादी काग्रेस र संसदमा देखिने एमाले र अन्य साना दलहरू भुनभुनाउँच्न, युनगुनाउँच्न र एकदोस्तालाई खुइल्याउन अग्रसर छन् ।

यस्तै छ नयाँ नेपालको राजनीतिक थाड्ने हाल । भाषण छ, शोषण छ, भ्रष्टाचार

छ, अनैतिकता छ । हुनुपर्ने जनताप्रतिको जवाफदेहीता भुतो भाड, पोले पिडालु ।

जनतामा आक्रोस बढ्दैजादा पहिले फलनाथ खनाले भाड खाएका थिए, पछि प्रवण्डले भापड र जुता खाए । अरु अग्ला भनिएका नेताहरू गाली खाइरहेका छन्, होचिएर बाउन्ने हुँदैचन् । जनताको सम्मान आर्जन गर्ने नेता एकजना पनि छैनन् । लोकतन्त्र गाईजात्रा बयो । इन्द्रजात्राको लाखेनाच र लोकतन्त्रका नेताहरूको चाल उस्तै छ ।

सांसदलाई सङ्कमै गोली हानेको घटना पनि नेपालमै भएको हो । हरेक नेता निरकूशमात्र होइन, भ्रष्टाचारी पनि हुन् ।

अधिल्लो दिन भुवनेश्वरमा उनले भाषण गरेकी थिएन— आज म यहाँ छु, भोलि नहुन सक्छु ।

नमद्ये भोलिपल्टै उनको हत्या गरियो । एउटै खालिस्तान मुभमेन्ट उनको हत्याको मूलकरण बन्न्यो । यसपछि पालो आयो इन्दिरा पुत्र राजीव गांधीको । १९९१ मे २१ का दिन, तमिलनाडुमा तमिल लिवरेशन टाइगरले धनुमार्फत आरडीएक्ससहितको आत्मघाती बम बिस्कोट गराएर राजीव गांधीको हत्या गरिएको हो । कर्ण हेजुलाई छाताको डाटले घोची घोची मारिएको घटना भक्तपुरेले बिर्सका छैनन् । हत्याको श्रृङ्खलामा मिर्जा दिलसाद बेग, जमिम शाह, फैजान अहमद, ज्ञानेन्द्र खड्का,

? आजका राजनीतिक नेतृत्वले वर्तमान र इतिहासलाई जवाफ दिनुपर्दैन ?

गांगामार्यो अधिकारीले किन न्याय पाइनन ? टीकापुरामा किन दुधेबालकको हत्या गरियो ? निमेला पतको बलात्कारी र हत्याको हो ? ३८ विन्टल सुन, ३३ किलो सुन र सिलसिलेवार हत्याको हो ? राष्ट्रिय ढुकुटी र राष्ट्रिय सम्पत्तिलाई फुप्को शाद्दमा उडाएजसरी उडाउने शासकहरूले जे गरिरहेका छन्, त्यो निर्विकल्प जनताको बहुदलीय जनवाद नै हो त ? सर्वहाराको राजनीति गर्नु भन्नेहरू कर्महारा बनेका छन् । परिर्वानबाट समृद्धि, शान्ति र सुखानुभूतिको अपेक्षा गर्न सोका जनताको सामु यी परिवर्तनका नायकहरू अर्काले ठड्याइदिका बुख्याँचा, मूलता साबित भइरहेका छन् । योभन्दा लोकतात्रिक असफलता अरु के हुनसक्छ ? जिवन्त छन् कुनै नेता भने बोल, जवाफ देख । लोकतन्त्र भन्नेहरूले भन्नेपछ— नेपाली कमारा हुन् कि सार्वभौमता सम्पन्न नागरिक ? नागरिकलाई कमारा ठाने हो भने लोकतात्रिक अग्रगमनकारी कोही पनि नेपाली हो भन्न लायक नै छैनन् । नागरिक सार्वभौम छन् भने नागरिकले नागरिक हक किन पाइरहेका छैनन् ? लोकतन्त्रलाई गायत्री मन्त्र बनाएर र समाजवाद भनेर जपिरहने अन्धभक्त मार्कहरू जनता हकारेर र लोकतन्त्र डकारेर मात्र पुर्दैन, नीति नैतिकता र सिद्धान्तमा पनि उभिनुपर्छ भने किन बिर्सका ? सार्वभौमिकता र लोकतन्त्रमात्रि बलात्कार गर्न बलात्कारीहरूले लोकतन्त्रको मर्म र महिमा मिचैर लोकतन्त्रको दुई दिइरहने ?

जुनसुकै दलका हुन् कि सङ्कका हुन्, सत्तामहत्वाकांक्षी माकोहरूलाई ज्ञात होस्— डाइनामाइटको आविस्कारकले साहित्यमा नोबेल पुरस्कार राखेका हुन् । मानवीय मूल्य र मान्यतामा, मान्छेको पहिचान र अस्तित्वमा डाइनामाइट प्रयोग गरिन भन्ने प्रत्याहूति थियो त्यो । त्यति पनि नुझ्ने अवुकहरू जनताको बहुदलीय जनवाद र समाजवादको अर्थ बुझ्दैनन् भने त्यसको व्याख्या गर्न महेन्द्रले दियालो बंगलाबाट, मदन भण्डारी नारायणी नदीको कोखाट, वीपी कोइरालाले अर्को जम लिनुपर्छ, कि यस्ता नक्कली मयुरपंखीहरू समाप्त हुनुपर्छ । यही अनर्य हो, युँमाछेले पूजा गर्न तैयार गरेका आफै प्रतिनिधिलाई गाल चडकाउनु, जुला हानु र घृणा गर्नु । चेतनाहोस, नेतृत्वले सचेत हुने समय हो यो ।

होस् गर, मानवीयता र सिद्धान्त त्याग्ने र रक्तवीज नबुझ्नेले कोही बुझ्दैनन् ।

साल्ट ट्रेडिङ फर्मेशन लिमिटेड द्वारा प्रवाल्फित ग्राहांस

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्टार्टर्डको भित्र बाहिर रवर कोट मै बीचमा स्टिलको जाली भएको ३ तहको होजपाइप
- उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
- पुनः प्रयोग गर्न न सकिने प्लास्टिक सिल भएको सिलिण्डर
- कम्प्यूटर प्राविधिक चलने प्लान्ट, तौलमा सोहै आना दुर्घट हुनुहोस

साल्ट ट्रेडिङ समूहका उत्कृष्ट खाद्य बस्तुहरू

पद्धत्यौ हारी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

मन्यो ज्यूदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मर्रे पनि जस्ले ससिक्खयो देशको माटो ।

कायर भरर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादर भरर एकै पटक मर्न सकौ।

- अमियानवाणी

मिट्रव्याजको अर्थ-सांस्कृतिक आयाम

रोशन जकपुरी

नेपाली भाषाका प्रसिद्ध कथाकार
ध्रुवचन्द्रगौतमको चर्चित उपन्यास
'अलिखित'मा तराई-मधेसमा बरने एकजना
पहाडिया मूलका 'जिम्दार' छन्, जसले
त्यहाँका मानिसलाई गाहोसाहो परेका वेला
'माना' ऋण दिएर खातामा 'मुरी' लेख्छन्
र यसै माध्यमबाट गाउँलाई नै आफ्नो
दासमा परिणत गरिदिन्च्छन्। उनी गाउँका
निविरोध जनप्रतिनिधि पनि छन्। त्यसैले
कसैले उनको ऋणको पासोबाट मुक्त हुन
खोजे वा उनको शोषणको विरोध गर्न खोजे
उनले सत्तामा आफ्नो पढुँङ्को पनि उपयोग
गर्छन्। अंग्रेजीका प्रसिद्ध साहित्यकार
सेक्सपियरको 'दी मर्चेन्ट अफ भेनिस' नामक
नाटकमा 'साइलक' नामक व्यापारीले ऋण
दिएको साठो ऋणीसँग एक पाउन्ड मासुको
माग गर्छ। यसैले होला, अंग्रेजीमा ऋणको
ब्याजको निहुँमा ऋणीको सबै जायजेथा
हड्डजे वा हड्डजे साहुलाई 'लोन
सार्क' भनिन्छ। सार्क अर्थात् मांसाहारी क्रुर
दैत्य, जसले सबै निल्छ ।

हिन्दीका विश्वप्रसिद्ध साहित्यकार प्रेमचन्दले यस ब्याजी चलनलाई महाजनी सभ्यता भनेका छन् । 'महाजनी सभ्यता' शीर्षकबाट उनले एउटा निबन्ध नै लेखेका छन् । २०औं शताब्दीको चौथो-पाँचौं दशकतिर लेखिएका उनका कैर्यां कथा र उपन्यासमा सुदूरोर महाजनबाट धोती न टोपी हुन पुगेका गरिब किसान र श्रमिकको पीडा जीवन्त रूपमा अभिव्यक्त भएको छ । प्रेमचन्दको समयमा स्थानीय पुँजी वैदेशिक पुँजीको संगत गरेर स्थानीयस्तरमा विशिष्ट प्रकारको वित्तीय पुँजी व्यवसायमा परिणत भइरहेको थियो । स्थानीय सामाजिक संरचनामा नयाँ परिस्थिति अनुकूल गरिबको निर्धनता, आवश्यकता र विवशताबीच भाँगिदै गएको पुँजीको यो व्यवसाय अनैतिक र अमानवीय भए पनि सत्ता र समाजस्वीकृत व्यवसायका रूपमा स्थापित थियो । प्रेमचन्दले, यसैकारण यसलाई व्यवसायभन्दा पनि अमानवीय महाजनी सभ्यता र संस्कृतिका रूपमा देखे । २०औं शताब्दीमा प्रेमचन्दले देखेको ब्याजको सांस्कृतिक सत्य हात्रो समयको आत्मामा पनि टाँसिएको छ । राजनीतिक र सांस्कृतिक सभ्यताका दृष्टिले हामीले परिवर्तनका जतिसुको युग पार गरे पनि यो नाफा, आर्थिक लाभ, ब्याजको व्यवसायले हामी साथ छाडेको छैन ।

व्यवसायल हात्रा साथ छाड़का छन ।
हामीले राजनीतिक परिवर्तनमा मौद्रिक
व्यवहारलाई जनहितअनुकूल नियन्त्रण
गर्नन्तर सोचेन्नै । त्यसैकारण, वर्तमानमा
समग्र मानवीय संरचनाको केन्द्रमा बसेको
मुद्राले राजनीतिक, सामाजिक र सांस्कृतिक
परिवर्तनलाई आफ्नो स्वाभावअनुकूल
ढाल्तै गएको छ । मार्क्सवादका प्रमुख
विचारकमध्येका एक र कार्ल मार्क्सका
मित्र फ्रेडरिक एंगेल्सले ठीकै भनेका छन्
: 'मुद्राको अनन्त व्यवहारले आत्मालाई
पनि मुद्रामा परिणत गरिदिन्छ ।' ब्याज
र नाफाको व्यवसायजन्य संस्कृति यस्तै
असंवेदनशील र अमानवीय व्यवहार हो,
जसमा जडै सदा सात्र इन्तजा ।

जसना जड़ तुद्रा नार लोचुन्हा ।
हामीकहौं यस्ता लोभीपापी आत्माहीन
साहू-महाजनका निस्ति 'मिटरब्याजी' भनेर
आधुनिक शब्दावली विकसित भएको छ ।
यसै वर्षको गत भद्रौमा सरकारबाट गठित
'मिटरब्याजी' अपराध नियन्त्रण सिफारिस
कार्यदलबाट प्रस्तुत प्रतिवेदन'मा 'ब्याज तिर्ने
भाका छोटो भएकाले तोकिएको भाकामा
नतिरे वा तिर्न नसके 'स्पिडमिटर'मा
बढेजस्तो ब्याज रकम बढ्ने हुनाले यस्ता
कारोबारलाई मिटरब्याज भनिएको हो' भनेर

उल्लेख गरिएको छ ।
यसै प्रतिवेदनको पृष्ठभूमिमा
मिटरब्याजलाई प्रस्त्याउँदै भनिएको छ
: वित्तीय कारोबार गर्न अनुमति नलिई
अति उच्चदरमा ऋण प्रवाह गर्ने, किर्ते
कागज खडा गर्ने र ऋण तिर्न नसक्ने
ऋगीलाई धम्की वा हिसाका माध्यमबाट
आतंकित वा भयभीत पारी या छलपूर्वक
जायजेथा हडपी ऋणको धेरै गुणा रकम

असुल गर्न व्यक्तिलाई मिटरब्याजी भनेर
चिनिन्छ । गत भद्रौमा काठमाडौंमा
आन्दोलन गरिरहेका मिटरब्याजीबाट पीडित
नवलपरासीका ऋणीसँगको वार्तापछि यो
प्रतिवेदन तयार पारेर तत्कालीन गृहमन्त्री
बालकृष्ण खाणलाई बुझाइएको थियो । तर,
स्थिति फरक भएन । सरकारी संरचनामा
पहुँच बनाएका मिटरब्याजीहरूले पीडित
ऋणीमाथि उल्टो धाकधम्की बढाउन थालेका
समाचार आउन थाले । नयाँ गठबन्धन
सरकारको अस्थिरता तथा अनिश्चितताले
पनि मिटरब्याजीबाट पीडित ऋणीको दुःख
घट्नुको साठो बढायो नै । सरकारलाई
बुझाइएको त्यो सिफारिस प्रतिवेदन पनि
अन्य प्रतिवेदनजस्तै विनाकार्यान्वयन
थन्कियो ।

केही दिनदेखि फेरि तराई-मधेसको मिटरब्याजीपीडित ऋणीहरूको एउटा समूह काठमाडौंमा संघर्षत छ । यसपटक पनि हल्लीखल्ली राम्रै छ । मिडियामा प्रमुख समाचार बनेको छ, अन्य वेला बेखबरभै देखिए पनि काठमाडौंमा केही राजनीतिक दलले आन्दोलनकारी पीडित ऋणीसँग भेटेर सहानुभूति देखाइरहेका छन् । र समर्थनमा वक्तव्य प्रकाशित गरेका पनि छन् । प्रधानमन्त्रीले पीडित ऋणीलाई आफ्नो निवास बालुवाटारमै बोलाएर उनीहरूको दारूण दुखेसो सुने र गृहमन्त्री पीडितहरू रहेकै स्थलमा पुगेर उनीहरूको समस्या समाधान हुने विश्वास दिलाए । सरकारले त्वरित गतिमा मिटरब्याजीपीडितको समस्या समाधानका लागि यस सम्झौतापश्चात बस्ने मन्त्रिपरिषद्को पहिलो बैठकबाट आयोग गठन गर्ने गरी संघर्षत मिटरब्याजीपीडितसँग पाँचबुँदे सम्झौता पनि गरेको छ । पहिलो नजरमा यो आसलागादो परिणाम नै हो, तर सरकारको विगतको रवैया हेर्दा भने भरपर्ने अवस्था अहिले पनि छैन । यस्तो किन भनियो भने, यस सम्झौताको प्रवृत्ति

सिर्जना गरे अदालत साहु (मिटरब्याजी)को
रक्षाकवच बन्ने अवस्था आउने देखिन्छ ।
यो समस्या पटक-पटक चिसिनुको कारण
पनि यही हो । यसकारण यस समस्यामा
सरकारले विपन्न वर्गीय दृष्टिकोण
नअपनाएसम्म यसको हल देखिँदैन, जसको
सम्भावना धेरै कम छ । यी मिटरब्याजी
नयाँ होइनन् । यिनीहरू पुरानो सामन्ती
व्यवस्थाका आधारभूत आर्थिक अंग हुन्, जो
आर्थिक समृद्धिको कारण यस गणतन्त्रमा
पनि सामाजिक र राजनीतिक रूपमा
प्रभावशाली छन् । वर्तमान राजनीतिमा केन्द्रीय
सत्तामा दलाल तथा नोकरशाही पुँजीले वर्चस्व
कायम गरेरहँ स्थानीय सत्तामा यो मिटरब्याजी
पुँजीको बहुआयामिक वर्चस्व छ । राजनीतिक
परिवर्तनपछि पनि बैंक र सरकारी वित्तीय
संस्थामा व्याप्त भ्रष्टाचार, घुस र कमिसन
तथा प्रक्रियागत जटिलताका कारण विपन्न
वर्गका निस्ति आपत्तिपत्त्वा आर्थिक समस्या
समाधानमा अहिले पनि मिटरब्याजीहरू नै
सहज माध्यम हन् ।

यसले के देखाउँछ भने विपन्न वर्गप्रति सरकारको यो अक्षमता र आवश्यकताको विवशता नै यी मिटरब्याजीको जीवन हो । त्यसैले सरकार विपन्न वर्गको पक्षमा हो भने उसले विशेष विधेयकमार्फत विपन्न वर्गले गरेका सबै तमसुकलगायत कागजात रद्द गर्नुपर्छ र अनेक गरेर मिटरब्याजीले आफ्नो नाममा पारित गराएको जग्गा पुनः विपन्न पीडित ऋणीका नाममा फर्काउन सक्नुपर्छ । केहीलाई यो निर्कर्ष अतिशयोक्तिपूर्ण लाग्न सक्छ, तर मिटरब्याजीले गर्ने गरेको अमानवीय ऋण असुली तथा ब्याजको अनन्त राक्षसी विस्तारसँग तुल्ना गर्ने हो भने यो पनि थोरै हुनेछ । यसका निस्ति सरकार कानुनीभन्दा पनि विपन्न वर्गीय राजनीतिक हुनुपर्छ । तर यसभन्दा पनि, विपन्न वर्गको आर्थिक गर्जों टार्नका निस्ति राज्यसत्ता बलियो अभिभावकका रूपमा खडा भएन भने

सरकार विपन्न मिट्रब्याजपीडितको पक्षमा छ भने
उसले विशेष विधेयकमार्फत तिनले गरेका सबै
तमसुकललगायत कागजात रद्द गर्नुपर्छ र अनेक गरेर
मिट्रब्याजीले आफ्नो नाममा पारित गराएको जण्णा
पनः पीडित ऋणीकै नाममा फर्काउन सक्नुपर्छ ।

पनि विगतका अन्य सम्भौताजस्ते कानुनी
छ, जब कि यो राजनीतिक, सामाजिक र
सांस्कृतिक सम्बन्ध हो।

● तथा उसले सहज प्रक्रियाका निकाय खड़ा गरेन भने नयाँ मिटरब्याजीहरू जन्मिई नै रहन्छन् । यसको अर्को भयावह आयाम पनि छ । ठूला मिटरब्याजीहरू अहिले समस्याको केन्द्रमा छन्, तर यो आर्थिक लाभको आकर्षण मध्यम वर्ग र निम्न मध्यम वर्गमा व्यवसायका रूपमा विकसित हुँदै गएको छ । स्थानीयस्तरमा जुकाम्हाँ फैलिइरहेका यिनीहरू धेरथोर पैसा हुने जो पनि हुन सकछन् : खातेपिते मध्यम व्यवसायी, कृषि, खाद्यान्न र अन्य उपभोग्य सामानको बेचबिखनका बिचौलिया व्यापारी, थोरै पैसा दिएर गरगहना, घरखेत, जग्गाजमिन बन्धकी राख्ने दुट्ठुँजिया साहु, होमजप र पूजापाठ गरेर दक्षिणाबापत प्राप्त रकम जम्मा गरेको पुरोहित, पुजारी वा पन्डा, अनेक गरेर केही रकम जम्मा गर्न सफल कर्मचारी, शिक्षक वा निजी क्षेत्रमा कार्यरत ह्वाइट कलर मजदुर । एक लगाएर ढेढ वा दोब्बरको आशा राख्ने जोसुकै पनि यसमा पर्न सकछन् । यो ठूला मिटरब्याजीको सहजता तथा दिन दुईगुना रात चौगुना हुने लाभको आकर्षणबाट विकसित अवैध, अनैतिक र अमानवीय भयावह आर्थिक-सांस्कृतिक विस्तार हो ।

प्रधानमन्त्री प्रचण्डले एउटा कार्यक्रममा मिटरब्याजीलाई सामन्तवादको अवशेष भनेका थिए । तर, यथार्थमा यो अवशेष होइन, बरू नयाँ रूपमा फैलिंदै गएको महाजनी संस्कृति हो । वस्तुतः यो संविधानको राजनीतिक आर्थिक लक्ष्य समाजवादसँग जोडिएको विषय हो र सरकार विपन्न वर्गको पक्षमा व्यावहारिक रूपमा उभिन सकेन भने समाजवाद भजनबाहेक अरू केही बाँकी रहँदैन । (नयाँ पत्रिका)

'सरकारको कामले जनतामा आशा जगाएको छ तर सञ्चारमाध्यममा पूर्वाग्रह देखियो'

नेकपा माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकमल दाहालप्रचण्ड को नेतृत्वमा गठित वर्तमान सरकारले १०० दिन पूरा गरेको छ। यसबीचमा सरकारले केही महत्वपूर्ण काम अगाडि बढाएको छ। सुशासन र समृद्धिमा केन्द्रित भएको सरकारले जनतामा केही आशा र विश्वास जगाउने गरी आफ्ना गतिविधि केन्द्रित गरेको छ।

सरकारमा सहभागी भएका केही दल बाहिरिने र सदनको सबैन्दा ठूलो दल नेपाली कान्डेसलगायतसँग पुनः नयाँ गठबन्धन बने अवस्था पनि यसबीचमा देखा पन्यो। तीन महिनामा प्रधानमन्त्रीले दुई पटक सदनबाट विश्वासको मत लिए। सरकारको काम कारबाही, आगामी रणनीतिलगायतका विषयमा माओवादी केन्द्रका नेता एवम् प्रधानमन्त्रीको मुख्य राजनीतिक सल्लाहकार हरिबोलप्रसाद गजुरेलसँग राष्ट्रिय समाचार समिति (रासस) का समाचारदाता रमेश लम्साले गरेको अन्तरवार्ताको सम्पादित अंश :

• वर्तमान सरकार गठन भएको १०० दिन पूरा भयो। यो अवधिमा सरकारले गरेका कामलाई कसरी मूल्याकृत गर्नुहुन्छ?

जुन परिस्थितिमा सरकार गठन भयो। जे जस्ता उतारचढाव यसबीचमा व्योहोर्नुप्यो, त्यसको आलोकमा सरकारका काम कारबाहीलाई हेर्दा एउटा पक्ष देखिए र एउटा चित्र आउँछ। सामान्य सरकार जस्तो १०० दिन पार गरेको अवस्थामा हेर्दा अर्को चित्र आउँछ।

जटिलताका बीचमा पनि सरकारले कसरी काम गरेको छ भनेर हेर्दा जनतालाई राहत दिने गरी सकारात्मक प्रयास गरिरहेको छ। जनतामा आशा पनि जगाएको छ। प्रधानमन्त्रीप्रति विश्वास र सहानुभूति बढेको छ। सामान्य अवस्थामा बनेको सरकारको कोणबाट हेर्ने हो भने अर्को तस्विर देखिन्छ।

त्यसकारण मलाई लाग्ने भनेको यसबीचमा सरकारकातर्फाट के कस्ता प्रयास भए, समस्या समाधान गर्न कसरी लागिप्यो, संसद्गा के कसरी प्रस्तुत भइरहेको छ, के कस्ता विधेयक अगाडि बढाएको छ, छलफल कसरी भइरहेको छ भनेर हेर्दा नितिजा सकारात्मक देखिन्छ। सेवा क्षेत्रमा जे जस्ता अस्तव्यस्ता थियो, सुशासन तथा लामा लामा लाइन हटाउनका लागि जसरी काम गरिरहेको छ त्यो सकारात्मक छ। आगामी दिनमा देश र जनताको पक्षमा काम गर्न कसरी अगाडि बढाइरहेको छ भने कोणबाट पनि हेर्नुपर्छ। नीति कार्यक्रम र बजेटको पनि यसबीचमा तयारी भइरहेको छ।

अर्थतन्त्रलाई लयमा त्याउनका लागि के कस्ता प्रयास भइरहेको छ भने तथ्यका आधारमा हेर्दा सरकारको काम प्रभावकारी नै भएको छ भने देखिन्छ। सरकारले यसबीचमा इमान्दार प्रयास गरिरहेको छ। त्यसका आधारमा मूल्याङ्कन गर्नुपर्छ। तर, १०० दिनको अवधिमा देश र जनताको पक्षमा कसरी प्रस्तुत भयो भन्ने कुराले धेरै विषयको मूल्याङ्कन गर्न सकिन्छ भन्ने लाग्छ। बिगाड्या भन्ने देखिँदैन। यसबाट पनि सोभै अर्थ लगाउन सकिन्छ। जे जसरी केही केही सञ्चार माध्यममा काम नै भएन भनेर जसरी आएको छ त्यो भने शतप्रतिशत गलत छ। त्यहाँ पूर्वाग्रह देखिन्छ। त्यो सोच्ने तरिका नै गलत छ। यसबीचमा कसरी उतार चढाव आए। कसरी मन्त्रीहरूले समर्थन फिर्ता लिने अवस्था आयो, मत लिनुपर्ने फेरि विश्वासको काम गर्नुपर्ने थिति किन सिर्जना भयो कस्तो कारणले भयो भन्ने पनि हेर्नुपर्छ। प्रधानमन्त्री प्रचण्डको कारणले भएका हुन् कि अरुका कारणले सो थितिको सिर्जना भएको हो भन्ने पनि हामीले हेर्नुपर्छ।

• सुशासन र सेवाप्रवाहको हिसाबले यसबीचमा सरकारको काम कारबाही उपलब्धिमूलक नै भयो भन्ने यहाँको ठहर हो?

शतप्रतिशत उपलब्धिमूलक नै भइसक्यो भन्ने त होइन। तर त्यस दिशामा अग्रसर छ भन्ने हो। प्रयासहरू जारी छन्। जनतामा आशा जगाउने काम

हरिबोल गजुरेल, प्रधानमन्त्रीका प्रमुख राजनीतिक सल्लाहकार

भएको छ। त्यही आशा र विश्वासले नै विभिन्न आन्दोलनकारी शक्तिसँग पनि यसबीचमा सहमतिमा आएका छन्।

मिट्र व्याप यीडितको समस्याको समस्या समाधान भएको छ। नेपालगञ्जका महिलाको समस्या समाधान भएको छ।

उद्योग व्यवसायीको समस्या समाधान गर्ने प्रयास भएको छ। अरु विभिन्न पक्ष कसरी सरकारसँग सम्पूर्णता गरेर यसबीचमा विश्वासका साथ बेसेका छन् भन्ने कुरालाई पनि हामीले मूल्याङ्कन गर्नुपर्छ।

जनताको नजरबाट उनीहरूले कसरी अनुभूत गरेको छ भन्ने राम्रो भयो भन्ने नै देखिन्छ।

तर, धेरै राम्रो भयो, खुसीयाली नै भयो भनेर त हामीले पनि दाबी गरेका छौं। तीन महिनामा यो सम्भव हुने कुरा पनि होइन। सरकारले जुन तरिकाबाट काम गर्न खोजेको छ

त्यसले देशलाई सही दिशातिर लैजान बल गरिरहेको छ, राष्ट्रिय सहमतिका लागि प्रयास भएको छ। यो पनि सकारात्मक कदम नै हो भन्ने लाग्छ।

प्रधानमन्त्रीले राष्ट्रिय सहमतिका लागि प्रयास गर्नुपर्छ। शान्ति प्रक्रिया टुडिएको छैन। सविधानको चार्यावान्यनका कठिप्रय विषय बाँकी छन्। यो अवस्थामा राष्ट्रिय सहमतिबाट जाँच भनेर प्रयास र पहल गर्दा त्यसलाई सकारात्मक रूपमा लिनुपर्दैन रुपरूप सरकारले के कति गर्नुपर्दथ्यो त्यसमा के कति सकेन र अरुले के कति जिम्मेवारी लिनुपर्दथ्यो भनेर हेर्दा पनि त्यसमा निष्कर्ष निकालन सकिन्छ।

• सरकार छ भन्ने केही न केही संकेत त देखिउपर्ने थियो र त्यस अनुसारको व्यवहार देखिउपर्दथ्यो भनेर आएको टिप्पणीप्रति यहाँको के भनाइ छ?

संकेत देखिएको छ। हामीले राष्ट्रिय समस्याको समाधानका लागि राष्ट्रिय सहमतिको कुरा गरेका थियो। त्यो कुरा मात्रै थिएन। प्रयास नै थियो। यसबीचमा सरकारको काम गर्न शैली र दिशा प्रष्ट छ। हामीले सकारात्मक प्रयास गरेका छैन।

गलत दृष्टिकोण राख्ने र नकारात्मक मात्रै सोच्नेलाई केही भन्नु छैन। यद्यपि यसबीचमा जनताका पक्षमा, सुशासन कायम गर्ने पक्षमा, सहज, रूपमा सेवा प्रवाह गर्ने सवालमा भएका प्रयासलाई भन्ने सकारात्मक रूपमा नै लिनुपर्छ।

• दुई महिनाभन्दा बढी सरकारमासँगै रहेको र हाल प्रतिपक्षमा पुगेको नेकपाईएमाले० ले सरकारको मूल्याकृत गर्दै शून्य नम्बर दिएको छ, यसलाई पूर्वग्राही टिप्पणी भन्ने कि

वा अरु केही?

यो टिप्पणी नै हास्यास्पद छ। आफै सरकारमा छ, आफैले महत्वपूर्ण मन्त्रालय लिएको छ। त्यसबीचमा उसले गरेका काम छन्। हामीले बरु यसरी काम गर्याँ, प्रचण्ड नेतृत्वको सरकारमा हामी पनि सहभागी थियो र सकारात्मक काम सुरु गर्याँ भनेर स्वामित्व लिनुपर्ने ठाउँमा शून्य भनेर टिप्पणी गरेर आफूले आफेलाई कमजोर ठानेको हो। आफ्नो आडको छारो आफैले कन्याउने भने जस्तै हो त्यो टिप्पणी। मलाई लाग्छ, त्यो तरिका ठिक होइन। यस्तो निम्नोरो र तर्कहिन टिप्पणी गर्नुको कुनै अर्थ र तुक छैन।

• सरकार गठन, पुनः गठनलगायतका कारणले पनि अपेक्षित नितिजा हासिल हुनसकेन भन्ने लाग्छ कि लाग्दैन तपाईलाई?

केही पहिला नै उत्पन्न भएका समस्या समाधानमा सरकार लागिप्यो। केही अध्यादेश थिए, त्यसलाई पनि सरकारले अगाडि बढायो। संसदलाई पनि हामीले काम दिएका छैन। यद्यपि पूर्ण भएको छैन। केही विधेयक अन्तिम अवस्थामा छन्। सार्वजनिक खरिदसँग जोडिएको विषयलाई अगाडि बढाएका छैन। सबै जटिलताका बीचमा पनि सकारात्मक रूपमा सरकारले काम गरेकै छ। सरकार गठन वा पुनः गठनको विषयले पनि यसबीचमा प्रभावित बनायो। पहिलाको गठबन्धन र त्यसलाई राजनीतिक स्थिरतात्त्व लैजाने प्रयत्न गरेका छैन। लामो समयदेखि बन्द भएका सीमा नाका खुलेका छन्। वैदेशिक सम्बन्ध थप मजबूत बन्दै गएको छ। भारतसँग विद्युत खरिद तथा बित्रीको प्रक्रिया अगाडि बढायो। त्यसलाई राजनीतिक स्थिरतात्त्व लैजाने प्रयत्न गरेका छैन। लामो नितिजा पनि देखिएको छ।

• सरकार जनतामा विश्वास जगाउन सफल भएको छ र सकारात्मक परिणामतर्फ उद्यत छ भन्न खोजनु भएको हो?

जनतालाई कसरी सुशासन दिने, रिस्तरता दिनेतर्फ नै सरकार केन्द्रीत छ। विगतका कमी कमजोरी सच्याउन लागिरेको छ। हामी एकाग्र भएर नै लागिरेका छैन। रातारात नै सबै विषयमा सुधार भइहाल्छ भन्ने त होइन। अव्यवस्थालाई व्यवस्थामा त्याउन त समय लाग्छ नै। यसबीचमा धेरै अव्यवस्था नै। अहिले पर्याप्त भएको हो। त्यसलाई सकारात्मक रूपमा नै लिनुपर्छ। बहिर्गमित जनसुक्ति सेनाले दुई दुई लाख लिने कुरा भएको छ। त्यसमा पनि टिप्पणी हुन्छ। उनीहरूले अदालतबाट मुझ जितेर आए। अदालतले दिन मिल्द भनेपछि त्यसमा गलत टिप्पणी गर्नु जरुरी छैन।

• अदालतको निर्णय कार्यान्वयन गर्न खोजा किन विरोध भएको होला?

त्यही त, यसमा टिप्पणी गर्नुको कुनै अर्थ छैन। अदालतले दिन मिल्द भन्ने हामीले दिन खोज्यो, गलत के भयो र रुपरेका लडेर आइसके, अब सरकारले रोकन सक्छ। रोक्नुहुन्छ त्यो। अहिले कार्यान्वयनमा जान लागेको हो। सकारात्मक ढङ्गले घटनाक्रमलाई हेर्नुपर्छ। खाली पूर्व

'सरकारको कामले जनतामा'

विषयलाई लिएर केही मानिसहरू किन वर्तमान प्रणालीविरुद्ध उभिएका होलान् र त्यस्तो वातावरण तपाईंहरूको कारण उत्पन्न भएको हो भनेर ठान्हुहन्थु कि ठान्हुहन्थु?

धमिलो पानीमा माछा मार्ने कोसिस गरेका हुन उगीहरूले। पानी सङ्घो बनेपछि यी विषय किनारा लाग्छन्। हामीले वातावरण सङ्घो बनाउनैपर्छ। धमिलो भएपछि खेलीहाल्छन् नै। हामीले पनि कहाँ कहाँ समस्या भयो भनेर हेनैपर्छ। राम्रो काम के भए कमजोरी के के भए भनेर हेनैपर्छ। सबै केलाउनैपर्छ। २०६२ पछि देशभित्र विकास निर्माणको कामले गति लिएको छ। धेरै ठाउँमा सडक पुगेको छ। देशभर नै बिजुली पुगेको छ। खानेपानी पुगेको छ। प्रगति भएको छ। बाटोघाटो बनेकै छ। जनताले चाहे जस्तो भएको छेन। रोजगारी सिर्जना गर्न सकिएको छेन। त्यसमा चुकेका छौ। शिक्षा नीति बनाउन पनि केही जटिलता भयो। केही पनि भएन भनेर केही मानिस हिँडेका छन्। तर अवस्था त्यस्तो होइन। व्यवस्था परिवर्तन भएपछि जन अपेक्षा पूरा गर्न गरी काम गर्न हामीले सकेन्न त्यो हो। तर केही नै भएन भन्ने कुरा विल्कुल गलत छ। कमजोरीलाई सच्चाएर जानुपर्छ भनेर सरकार लागिपरेको छ। प्रयास भइरहेको छ। काम गर्ने तरिकामा परिवर्तन जरुरी छ। परिणाम आउन त केही समय लाग्छ।

• सरकारको काम कारबाहीमा गति बढाउनुपर्ने आवश्यकता छ। टाल्टुले तरिकाले काम गर्ने हाम्रो प्रणालीमा रहेको कमजोरीका कारण पानी मानिसहरूले प्रश्न उठाएका हुन् भन्नेमा कत्तिको सहमत हुन्हुन्थु?

सरकारले कामकारबाहीलाई गति दिनुपर्छ। त्यसको तयारी गरिरहेको छ। त्यसो नभए तुलो समस्या आउँछ। जनापेक्षा पूरा गर्न नसके तुलो समस्या आउँछ। हामी प्रतिबद्ध छौ। अब टाल्टुले तरिकाले बहुदैन भन्नेमा हामी स्पष्ट छौ। जनताले खोजे जस्तै सबै त नहोला तर

हामी इमान्दार प्रयास भने गर्छौ। गर्नेपर्छ, हामीलाई अब छुट छेन।

• तपाईंहरूले असाध्यै महत्व दिनुभएको सङ्गीय प्रणालीमाथि नै प्रश्न उठाउने काम भएको छ। प्रणालीमाथि नै प्रश्न उठन दिने गरी कमजोरी भएको छ, त्यसलाई कसरी सुधार गर्नुहन्थु?

हामीले जुन खालको सङ्घीय प्रणालीको परिकल्पना गरेका थिए, त्यो त्यसअनुरूपको छैन। पहिचानको विषय छुट्यो। पूर्वमा अहिले भइरहेको आन्दोलनको पछाडि पनि त्यही कारण छ। मधेशले त नाममा भनेपनि पहिचान पाएको छ। अरुले त त्यो पनि पाइनन्। प्रदेशलाई जे जाति अधिकार दिनुपर्दथ्यो, त्यो दिएका छैन।

विगतको विकास क्षेत्र जस्तै बनाइयो। अधिकार दिएको छैन, कानुन बनाएको छैन, त्यसकारण काम हुन सकेको छैन। यही अवस्थालाई मध्यनजर गरेर वर्तमान सरकारले प्रदेशलाई अधिकार सप्तन्न, कानुनसप्तन्न बनाउने प्रयासमा लागेको छ। केही महत्वपूर्ण विधेयकहरू अगाडि बढ्दैचैन। प्रणालीको पूर्ण अन्यास नै

नगरी त्यसमाथि प्रश्न उठाउनुको कुनै अर्थ छैन। सबै अधिकार दिएको पानि काम भएन भने मात्र प्रश्न उठाउन पाइन्छ। अधिकार दिने नयोजने प्रवृत्ति विगतमा देखा परे। त्यसलाई सच्चाएर हामी सङ्घीयतालाई बलियो बनाउन लागिपरेका छौ। प्रश्न नउठनेगरी अब सबै प्रक्रिया अगाडि बढ्दै भन्ने म विश्वास दिलाउन चाहन्छु।

• प्रदेश सरकारलाई अब पूर्ण रूपमा काम गर्नसक्ने गरी वर्तमान सरकारले के कस्ता प्रयास गर्दैछ?

केही नयाँ ऐन निर्माणको क्रममा छ। त्यसले धैरै काम गर्छ। सङ्घीय निजामति ऐन, शिक्षा ऐन, प्रहरी त्यससनसँग जोडिएको ऐन त्यसमा छन्। मूलभूत रूपमा प्रदेश सरकारलाई स्वतन्त्र तवरले काम गर्ने वातावरण बनेको खण्डमा धैरै

काम हुन्छ। प्रदेशको भूमिका स्पष्ट भएपछि स्थानीय तहको भूमिका पनि बढेर जान्छ। जनतामा नयाँ खालको उत्साह पैदा हुन्छ।

• शान्तिप्रक्रियासँग जोडिएका केही विषयलाई लिएर पर्व माओवादीहरू एक ठाउँमा आउने प्रयास यसबीचमा भएका थिए। समस्या पर्वा एक ठाउँमा आउने र पुनः हराउने जस्तो अवस्था देखिएको छ र किम पर्यो भइरहेको छ?

माओवादी शक्ति विभक्त हुनुपर्दैनयो। समयले विभाजन गरिदियो। अब त्यसलाई पुनः मिलाउने प्रयास भएको छ। फुटबलमा हाम्रा कमजोरीले काम गरेको छ। त्यसलाई सच्चाएर जाने प्रयास भएको छ। हामीले निरन्तर प्रयास गरिरहेका छौ।

• यसबीचमा समाजवादी केन्द्र बनाउने विषयले पनि उत्तिकै महत्व पाएको थियो, त्यसको आवश्यक प्रक्रिया कहाँ पुर्यो होला?

समाजवादी केन्द्र बनाउने प्रतिक्रिया अगाडि बढिएको छ। समाजवादीको धारा अगाडि बढिएको छ। समाजवादीको धारा अगाडि बढाउन हामी लागिपरेका छौ। पूर्वमा आओवादीलाई एक ठाउँमा ल्याउने र अरु समाजवादी र वामपादी शक्तिबीचमा पनि एकता गर्ने प्रक्रिया अगाडि बढेको छ। छिटै हामी निष्कर्षमा पुर्याउँछौ।

• अन्त्यमा केही भन्न बाँकी छ?

सरकारको काम कारबाहीका सदर्भमा हामीले इमान्दार प्रयास थालेको छौ। म जनतालाई धैर्य राख्नआग्रह गर्नु। सबै विषयमा एकै पटक नतिजा आउँदैन। प्रधानमन्त्रीले म केही न केही गर्नु भनेर लाग्नुभएको छ। यसबीचमा सकारात्मक संकेत देखा परेको छ। काम गर्न दिनुपर्छ। सरकार देश, जनताको पक्षमा उभिएको छ। सरकारले नीति कार्यक्रम र बजेटमाफत जनतालाई थप आशावादी बनाउनेछ। अहिले आशाका संकेत देखा परेका छन्, त्यसलाई विश्वासमा बदल्ने काम हामी गर्छौ। हामीलाई नेपाली जनताले समय भने दिनुपर्छ। हामी देश र जनताको अवस्था बदल्ने गरी काम गर्न तयार छौ, लागिरहेका छौ, लागिपर्छौ र परिणाम पनि दिन्छौ।

खेलकुद

ओलम्पिक छनोटमा

भियतनामसँग नेपाल पराजित

नेपाली राष्ट्रिय महिला टोली अर्को वर्ष पेरिसमा हुने ओलम्पिकअन्तर्गत एसियन फुटबल छनोट प्रतियोगितामा बुधबार भियतनामसँग ५-१ ले पराजित भएको छ। दशरथ रंगशालामा भएको पहिलो लेगमा नेपालले भियतनामविरुद्ध एक गोल फक्तेको थियो। दोस्रो लेग दशरथ रंगशालामै शनिबार हुनेछ। दुई खेलमा सर्वाधिक अंक जोड्ने टोली दोस्रो चरणमा पुग्नेछ।

भियतनामको सानादार जितमा कप्तान ह्युनु तुले दुई गोल गरिन्। फाम हाई, थी थ्रु र थान नहाले एक-एक गोल गरे। नेपालका लागि एक मात्र गोल सावित्री भण्डारीले गरेकी हुन्। यसै वर्ष अस्ट्रेलिया र न्युजिल्यान्डमा हुने फिफा विश्वकप फुटबल प्रतियोगितामा स्थान सुरक्षित गरेको भियतनामले नेपालमाथि दबाव कायम गरेको थियो। फिफा वरीयतामा भियतनाम ३३अ० र नेपाल सय स्थानमा छ। २७ सय घरेलु समर्थकबीच नेपाली महिला खेलाडीले पहिलो तथा दोस्रो हाफमा आकर्षक खेल खेले पनि फिनिसिडमा चुकेका थिए। खेलको नयाँ मिनेटमा अमिषा कार्कीले पाएको अवसर चुकाएकी थिइन्।

नेपालले बल पोसेसन राम्रो राखेको थियो। नेपाली टोलीका प्रशिक्षक अनन्तराज थापाले सुरुको अवसर गुमाउँदा खेलमा पछि परेको प्रतिक्रिया दिएका छन्। हामीले पहिलो हाफमा गोल सिर्जना गर्न सक्नुपर्यो, गोल नहुँदा धेरै फरक पर्यो, थापाले भने, 'भियतनामले समर्थक गोल गर्न दबाव सिर्जना ग-यो।'

प्रशिक्षक थापाले विश्वकप खेल्ने टोलीको स्तर फरक हुने बताए। हामीले स्तरअनुसार राम्रो प्रदर्शन ग-याँ, तर विश्वकप खेल्ने टोलीको लेभल नै अर्को हुन्छ, थापाले भने। भियतनामको प्रशिक्षक माझ चुडले नेपालले राम्रो खेल प्रदर्शन गरेको बताए। हामीले खेल जितेका छौ। खेलमा पाँच गोल भयो, तर नेपालले राम्रो प्रदर्शन ग-यो; उनले भने, 'नेपाली गोलरक्षकले राम्रो प्रदर्शन गरे, यसैले गोलअन्तर सोचेयस्तो बढी हुन सकेन।' नेपाली टोली शारीरिक रूपमा भए पनि प्राविधिक रूपमा कमजोर रहेको उनको भनाइ छ। 'नेपाली खेलाडीले कौशल बढाउनुपर्छ, प्रशिक्षक चुडले भने।

भियतनामले नेपाली डिफेन्सको कमजोरीमा पहिलो हाफमा तीन र दोस्रो हाफमा दुई गोल गरेको थियो। यसपछि आक्रमक बनेको भियतनामले १९०० मिनेटमा पहिलो गोल गर्न्यो। फाम हाईले थी तुडले बक्समित्रबाट मिलाएको पासमा हेडिङ गोल गरिन्। खेलको ३६अ० मिनेटमा भियतनामले २-० को अग्रता बनायो। कप्तान ह्युनु तुले पेनाल्टीमा गोल गरिन्। खेलको ३८अ० मिनेटमा नेपालले तेसो गोल बेहो-यो। थी बिचले प्रहर गरेको बल नेपाली रक्षक अमृता जैशीसँग फिलेक्ट हुँदै गोल भएको थियो। खेलको ४८अ० मिनेटमा भियतनामले ४-० को अग्रता लियो। कप्तान ह्युनले कर्नरबाट आएको बलमा हेडिङ गोल गरिन्। खेलको ७९अ० मिनेटमा नेपालले एक गोल फर्कीयो। स्ट्राइकर सावित्रा भण्डारीले सरु लिम्बूले मिलाएको पासलाई दुई रक्षक र गोलरक्षकलाई बिट गर्दै आकर्षक गोल गरेकी हुन् थान नहाले खेलको अन्तिम इन्जुरी समयमा भियतनामलाई ५-१ को बलियो रितिमा राखिन्। पोस्टभन्दा ३० यार्डबाट उनले सटिक गोल गरेकी हुन्।

एकदिवसीय वरीयतामा नेपालको एक स्थान सुधार

आइसिसी विश्वकपको ग्लोबल छनोटमा स्थान पक्का गरेको नेपाल एकदिवसीय वरीयतामा १४

